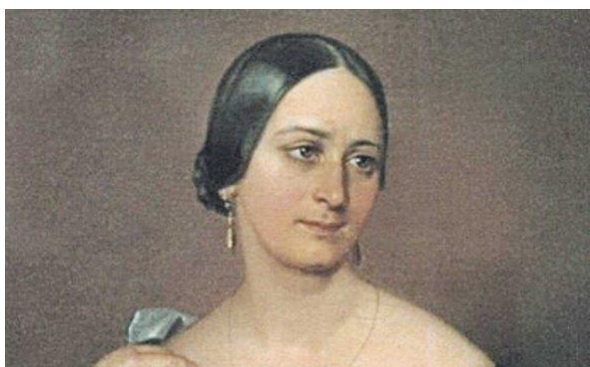

BOŽENA NĚMCOVÁ (1820 – 1862)

Detail z olejomalby Josefa Hellicha z roku 1845. Jedná se o jeden z mála autentických autorčiných portrétů.

Životopis

Česká spisovatelka Božena Němcová narozená 4.2.1820 ve Vídni, byla spolu s K.H.Borovským, J.K. Tylem a K.J.Erbenem v popředí české literatury ve 40. a 50. letech 19.století. Božena Němcová vl. jménem Barbora Panklová byla dcerou české služky a panského kočího, rakouského Němce. Její původ je zpochybňován, někteří tvrdí, že by mohla být nemanželskou dcerou sestry vévodkyně Zaháňské a manželé Panklovi ji adoptovali.

Po jejím narození se rodina usadila v Ratibořicích u České skalice na statcích kněžny Zaháňské. Němcová neměla žádné zvláštní vzdělání. Do školy chodila v České Skalici

V dětství na ní měla velký vliv její babička Magdalena Novotná, která byla tkadlenou.

Také pobyt v německé rodině panského správce, kde poprvé přišla do styku s literaturou, měl na ní velký vliv.

Jako sedmnáctiletá byla pod nátlakem své matky provdána za Josefa Němce, který byl úředníkem finanční stráže a byl dvakrát starší než Němcová. Manželé se téměř každý rok stěhovali. Během těchto přesunů se jim narodily čtyři děti. Manželství Němcové nebylo šťastné, Němec byl často unavený a nepříjemný.

Když rodiny konečně zakotvila v Praze, začala se Němcová scházet se všemi představiteli tehdejší české kultury. Začala psát a uveřejňovat básně v časopisech. V roce 1845 se Němcovi přestěhovali na Chodsko. Němcová se začala věnovat sběratelské činnosti a zajímala se o sociální podmínky lidu. Jako jedna z prvních u nás se seznámila s učením utopického socialismu, jak ho propagoval filozof a kněz Matouš Klácel.

Vlastenectví manželům Němcovým přinášelo nemalé problémy, tajná policie je stále sledovala. Za nástupu Bachova absolutismu se jejich situace ještě zhoršila, protože Němcová se nebála říkat nahlas své názory. Pochopila rozdíl mezi opravdovým vlastenectvím a opatrným vlastenectvím měšťáků.

V roce 1850 byl její manžel přeložen do Uher a Němcová se vrátila do Prahy. Manžela v Uhrách navštívila asi třikrát a využila těchto návštěv ke shromažďování materiálů, ze kterých potom psala pohádky. Z malých honorářů za její literární činnost se jí i dětem žilo bídě. V roce 1861 přijela do Litomyšle redigovat své spisy. Bohužel onemocněla a svou práci nedokončila. Koncem padesátých let se Němcová rozhodla žít sama s dětmi. Manžel jí odmítl dávat peníze na chod domácnosti. Potkalo ji velké neštěstí, když jí zemřel syn Hynek. V této těžké době vznikalo její největší dílo Babička. Hlavním hrdinou v jejích dílech byl prostý venkovský lid.

Božena Němcová zemřela v lednu 1862. Její pohádky a povídky zařadila veřejnost do zlatého fondu české literatury.

Dílo Boženy Němcové:

Národní báchorky a pověsti /1845-1847/ - pohádky, místní pověsti a legendy. Němcová se snažila o vlastní převyprávění lidové látky. Hlavní myšlenkou pohádek je rovnost všech lidí, vítězství mravních hodnot nad silou zla.

Slovanské pohádky a pověsti / 1857-1858/ - Němcová je napsala tak, jak je slyšela od vypravěčů.

Obrazy z okolí Domažlického – cestopisné články, ve kterých použila poznatky z Chodska a z několikaletého pobytu na Slovensku.

Babička / s podtitulem Obrazy z venkovského života – 1855/ - v tomto velkolepém díle čerpala náměty ze svého dětství a vše rozšířila poznáním lidového života. Není to životopis, jsou v něm jen úryvky z autorčina života. Knihu tvoří dvě části. První obsahuje život na Starém bělidle, příjezd babičky. Představuje další osoby: mlynáře, panského strážníka Mojžíše, bábu kořenářku, bláznivou Viktorku, paní kněžnu se schovankou Hortenzií, členy Proškovy rodiny a mnoho dalších. Druhá vnitřní část popisuje přírodní dění během ročních období a život v jednotlivých fázích roku. Božena Němcová napsala Babičku v těžkém období svého života, kdy se ve vzpomínkách vracela do svého dětství. Babička měla být ideální obyvatelkou ratibořického údolí.

Baruška /1853/, Divá Bára /1856, Dobrý člověk /1858, Pan učitel /1860/, Chyže pod horami – povídky Boženy Němcové podobné tvorbě J.K.Tyla.

Pohorská vesnice /1856/ - povídka z prostředí chodské vesnice si klade za cíl urovnat vztahy mezi šlechtou a lidem.

V zámku a podzámčí / 1856/ - povídka poukazuje na kontrast mezi krutostí chudoby a marnotratností zbohatlíků.